

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/92/2001

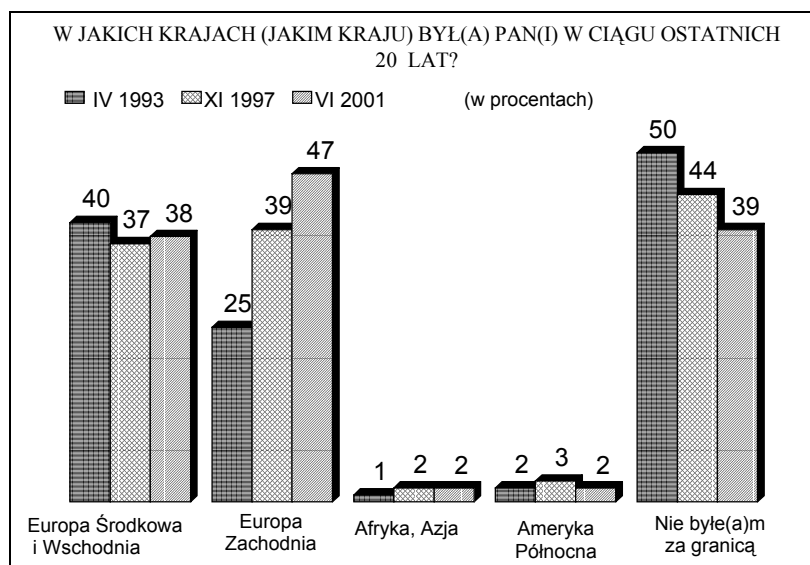
WYJAZDY POLAKÓW ZA GRANICĘ I ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Systematycznie wzrasta liczba Polaków wyjeżdżających do obcych krajów. Przed ośmiu laty było ich 50%, w roku '97 - 56%, obecnie zaś 61%.
- ◆ Jednocześnie następuje przeorientowanie kierunku wyjazdów - na początku ubiegłej dekady przeważały podróże do Europy Środkowo-Wschodniej, obecnie - do Europy Zachodniej.

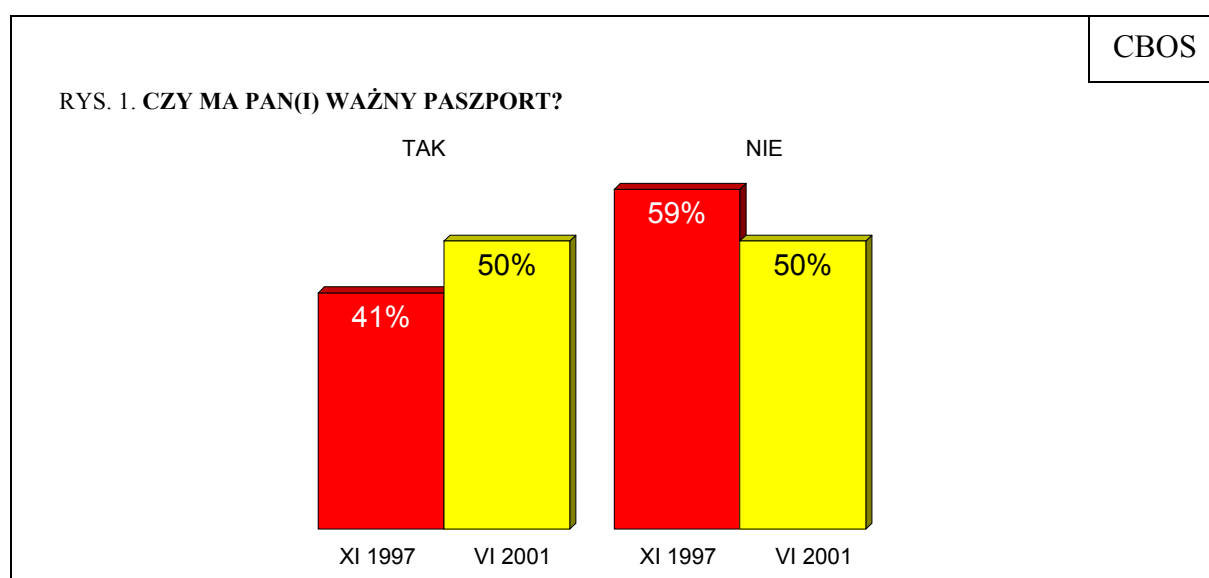
- ◆ Rozszerza się krąg osób mogących się porozumiewać w języku obcym. Nadal najbardziej znany jest język rosyjski, ale następuje dość szybki wzrost liczby Polaków władających językiem angielskim bądź niemieckim.

Znajomość języków obcych wśród Polaków	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 1997	VI 2001
	w procentach	
Rosyjski	24	23
Angielski	9	16
Niemiecki	9	14
Francuski	2	2
Inny	2	1
Nie zna żadnego obcego języka	63	58

Nie zawsze uświadamiamy sobie, że jednym ze skutków przemian, jakie przyniósł rok 1989, jest możliwość swobodnego podróżowania, zależnego tylko od zasobów finansowych. Oczywiście przesadą byłoby twierdzenie, że nastąpiło to nagle. Już w latach siedemdziesiątych wyjazdy do krajów Europy Środkowej i Wschodniej, tzw. wówczas krajów demokracji ludowej, nie były rzadkością. W drugiej połowie lat osiemdziesiątych coraz łatwiejsze było także otrzymanie paszportu na „zachód”. Ale dopiero od roku 1989 wyrobienie paszportu stało się wyłącznie czynnością administracyjną, a następne kilka lat przyniosło ruch bezwizowy do wielu krajów, nie tylko europejskich.

W jakim stopniu Polacy korzystają z tej możliwości? Poruszyliśmy tę sprawę w czerwcowym sondażu¹.

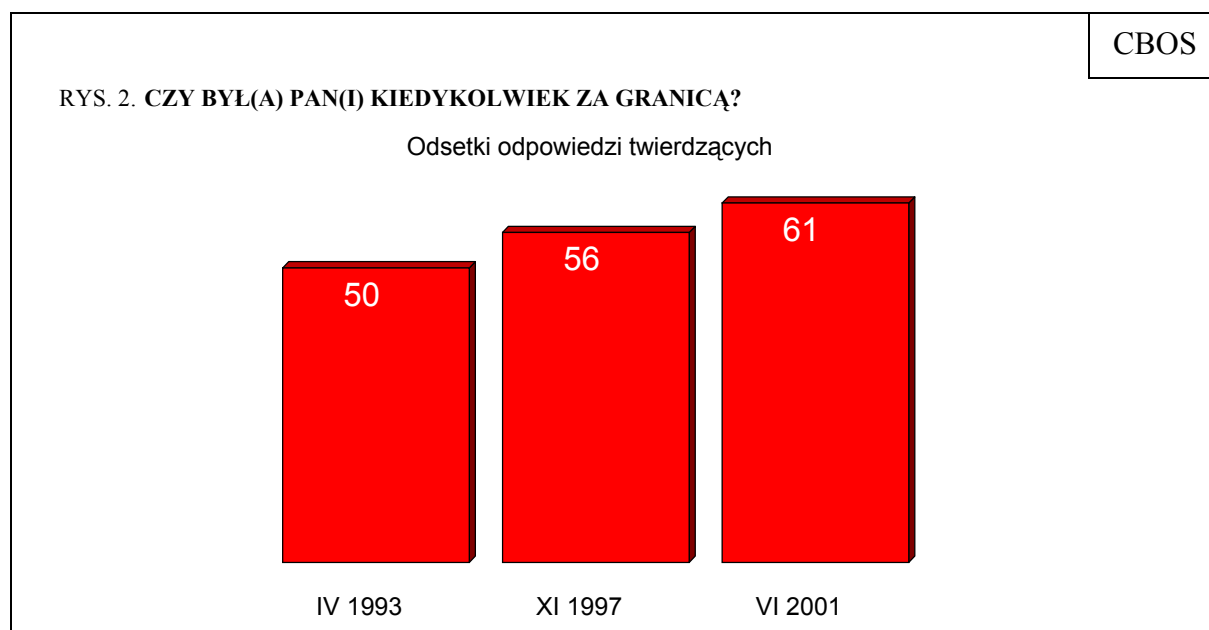
W roku 1997 dwie piąte badanych miało ważny paszport, obecnie ma go już równo połowa.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (133) przeprowadzono w dniach 1-4 czerwca 2001 roku na liczącej 1052 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

W najstarszej grupie wieku tylko co czwarty badany ma paszport, wśród pięćdziesięcio-sześćdziesięciolatków - dwie piąte. W młodszych grupach wieku ponad połowa może w każdej chwili wyjechać za granicę. Posiadanie paszportów rzadziej deklarują mieszkańcy wsi niż miast (zob. tabele aneksowe). Im wyższy poziom wykształcenia, tym więcej osób ma ważne paszporty. Wśród badanych z wykształceniem podstawowym ma go tylko co czwarta osoba, ale już na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego liczba posiadaczy paszportów zbliża się do połowy (46%). Stosunkowo rzadko mają paszporty robotnicy niewykwalifikowani (22%) i renciści (27%). Najczęściej zaś - członkowie kadry kierowniczej i inteligencji (89%) oraz prywatni przedsiębiorcy (82%).

Od roku 1993 liczba badanych, którzy byli za granicą, systematycznie się zwiększała. Obecnie już trzy piąte ogółu dorosłych Polaków to ludzie, którzy odwiedzili przynajmniej jeden obcy kraj.

Jednak wyjazdy zagraniczne są dość znacznie zróżnicowane w zależności od środowiska społecznego, a także od niektórych cech demograficznych.

Czynnikiem silnie różnicującym jest wykształcenie. Wśród osób z wykształceniem podstawowym dwie piąte (39%) było kiedykolwiek za granicą, natomiast wśród mających wykształcenie wyższe - 91%. Wyjazdy zagraniczne są najbardziej rozpowszechnione wśród

kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujących na własny rachunek. W grupach tych wyjeżdżali niemal wszyscy badani - ponad 90%. Podróżowała także większość (72%) pracowników umysłowych niższego szczebla. Na drugim biegunie są robotnicy niewykwalifikowani, spośród których tylko co trzeci (32%) był kiedykolwiek za granicą. Do innych krajów wyjeżdżało niemal trzy czwarte (72%) mieszkańców wielkich (ponadstutysięcznych) miast, około dwóch trzecich mieszkańców miast małych i średniej wielkości, a tylko połowa (50%) mieszkających na wsi.

Mężczyźni są bardziej ruchliwi od kobiet - wyjeżdżało za granicę 67% mężczyzn wobec 56% kobiet. W kategoriach wieku najbardziej mobilne są roczniki pomiędzy 25 a 54 rokiem życia.

Znajomość języka obcego nie jest konieczna, aby wyjechać za granicę. Wśród tych, którzy wyjeżdżali, blisko połowa nie zna żadnego języka obcego. (Więcej na temat znajomości języków obcych w dalszej części komunikatu.)

Tabela 1

Czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?	Czy zna Pan(i) język obcy?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak	53	47
Nie	24	76

CZĘSTOTLIWOŚĆ WYJAZDÓW

Badanych, którzy byli kiedykolwiek za granicą, zapytaliśmy, ile razy wyjeżdżali w ciągu ostatnich dwudziestu lat i do jakich krajów. Przyjeliśmy, tak jak w poprzednich badaniach, taką cezurę, by wyeliminować osoby, które wprawdzie były już przed wieloma laty za granicą, ale potem już nie wyjeżdżały. W badanej próbie stanowiły one około 3%, podobnie jak w sondażu z roku 1997.

Wśród osób wyjeżdżających za granicę zdecydowanie przeważają te, które podróżowały kilka razy. Co dziewiąty Polak w ciągu ostatnich dwudziestu lat był za granicą tylko raz, a co szósty - osiem lub więcej razy. Od ostatniego badania nie tylko wzrosła liczba wyjeżdżających, ale też liczba osób, które były za granicą więcej niż jeden raz. Obecnie już blisko połowa ankietowanych (47%) deklaruje, że w ciągu ostatniego dwudziestolecia wyjeżdżała za granicę więcej niż jeden raz (w roku 1997 było ich 40%).

Tabela 2

Ile razy w ciągu ostatnich dwudziestu lat był(a) Pan(i) za granicą?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 1997*	VI 2001**
	w procentach	
1 raz	12	11
2- 3 razy	14	16
4 - 7 razy	12	15
8 - 12 razy	6	5
13 - 20 razy	4	5
21 i więcej razy	4	6
Był(a) dawniej niż przed 20 laty lub nie pamięta, ile razy był(a)	3	3
Nigdy nie był(a) za granicą	44	39

* Dotyczy wyjazdów w latach 1977 - 1997

**Dotyczy wyjazdów w latach 1981 - 2001

Najbardziej dynamiczni są, rzecz jasna, ludzie młodzi. Spośród badanych w wieku od 25 do 34 roku życia blisko połowa (46%) była za granicą cztery lub więcej razy. Częstotliwość wyjazdów zagranicznych jest także zróżnicowana społecznie. Cztery lub więcej razy wyjeżdżał za granicę mniej więcej co szósty respondent (16%) z wykształceniem podstawowym i aż dwie trzecie (66%) z wykształceniem wyższym. Co najmniej cztery razy była w tym czasie za granicą większość ankietowanych należących do kadry kierowniczej i inteligencji (72%) oraz pracujących na własny rachunek (63%). Wśród pracowników umysłowych niższego szczebla takich osób było o połowę mniej (35%), podobnie jak wśród robotników wykwalifikowanych (32%). W grupach robotników niewykwalifikowanych i rolników w ciągu ubiegłych dwudziestu lat najwięcej osób wyjeżdżało za granicę nie częściej niż trzy razy.

Od roku 1997 największy przyrost zanotowaliśmy w grupie respondentów, którzy byli tylko w jednym kraju. Natomiast nieznacznie wzrósł odsetek Polaków, którzy odwiedzili trzy lub więcej krajów.

Tabela 3

Liczba krajów odwiedzonych w ciągu ostatnich dwudziestu lat	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 1997	VI 2001
	w procentach	
Jeden	18	22
Dwa	13	12
Trzy	8	8
Cztery	3	4
Pięć	3	4
Sześć i więcej krajów	7	8
Był(a) dawniej niż przed 20 laty lub nie pamięta, ile razy był(a)	3	3
Nigdy nie był(a) za granicą	44	39

Mniej więcej co dwunasty-trzynasty Polak odwiedził dotychczas sześć lub więcej krajów. W tej najbardziej mobilnej grupie przeważają mężczyźni (56%) oraz mieszkańcy wielkich i największych miast (60%). Aż 80% badanych z tej grupy ma wykształcenie średnie lub wyższe, 42% należy do inteligencji lub kadry kierowniczej, a tylko 17% to prywatni właściciele i pracujący na własny rachunek.

KIERUNKI WYJAZDÓW

Najczęściej odwiedzanymi krajami są, podobnie jak w poprzednich latach, Niemcy i Czechy oraz Słowacja. Ponieważ pytaliśmy o ostatnie dwudziestolecie, w zestawieniu podajemy Czechy i Słowację łącznie, gdyż trudno byłoby ustalić, który kraj odwiedził badany, jeśli jego wyjazd miał miejsce przed podziałem Czechosłowacji na dwa państwa. Podobnie postąpiliśmy z b. ZSRR - kraje za wschodnią granicą zajmują łącznie trzecie miejsce jako cel wyjazdów zagranicznych Polaków w minionych dwudziestu latach.

Tabela 4

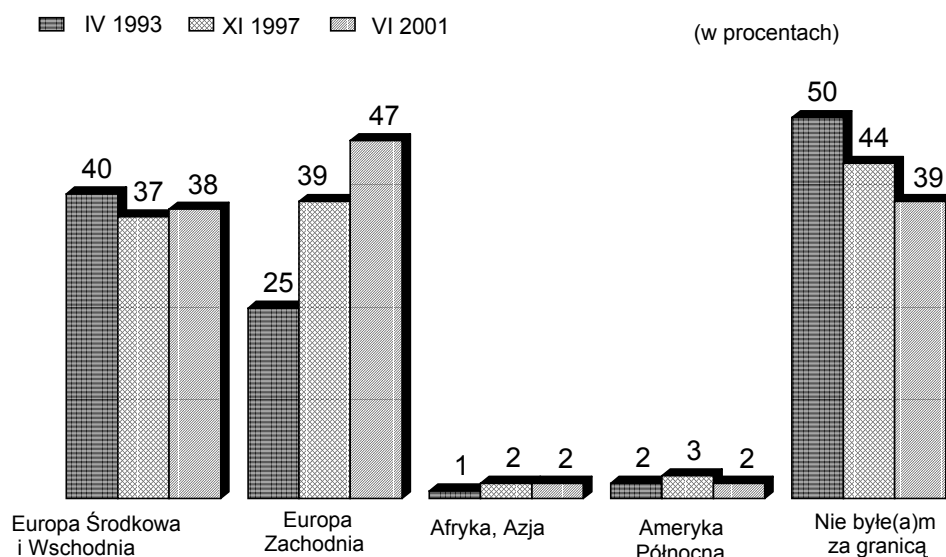
Kraje odwiedzane przez Polaków w ciągu ostatnich dwudziestu lat	Wskazania respondentów według terminów badań		
	IV 1993	XI 1997	VI 2001
	w procentach		
Niemcy	35	33	38
Czechy, Słowacja, Czechosłowacja*	19	30	33
Rosja i inne kraje b. ZSRR**	15	17	27
Węgry	12	14	15
Włochy	1	7	17
Francja	4	7	12
Austria	5	7	14
Jugosławia i nowo powstałe państwa na jej terenie	3	5	7
Bułgaria	5	5	6
Rumunia	3	3	3
Szwecja	1	3	5
Hiszpania	1	4	7
Holandia	1	5	7
Wielka Brytania	1	4	5
Turcja	2	4	4
Belgia	1	3	4
Grecja	2	3	3
Stany Zjednoczone	2	2	3

* W tym Czechosłowacja: 1997 - 19% , 2001 - 11%, Czechy 24% i 27%, Słowacja 11% i 16%

** W tym ZSRR: 1997 - 7%, 2001 - 7%, Rosja - 5% i 8%, Ukraina 2% i 4%, Białoruś 1% i 3%, Litwa 1% i 4%.

W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku Polacy nie tylko zaczęli częściej wyjeżdżać, ale zmienili też kierunki swoich wojaży. U progu tej dekady Polacy odwiedzali przede wszystkim kraje naszego regionu, a w mniejszym stopniu Europę Zachodnią. Obecnie przeważają wyjazdy do krajów zachodnich.

RYS. 3. W JAKICH KRAJACH (JAKIM KRAJU) BYŁ(A) PAN(I) W CIĄGU OSTATNICH 20 LAT?

CELE WYJAZDÓW

Wiadomo, że Polacy jeżdżąc za granicę kierują się nie tylko chęcią poznania świata, lecz często także celami bardziej przyziemnymi. Na Zachód często jeździ się do pracy (nie zawsze legalnej), na Wschód - do niedawna przede wszystkim - na handel. Wyjazdy zarobkowe, zwłaszcza te związane z drobnym handlem, uważane są za coś wstydliwego, do czego nie wypada się przyznawać. Dlatego do podawanych przez respondentów celów wyjazdów należy podchodzić z pewnym dystansem.

Naturalne jest, że może być kilka różnych celów wyjazdów, dlatego też prosiliśmy o wskazanie dwóch głównych celów.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE WYJEŻDŻAŁY ZA GRANICĘ (N=620)

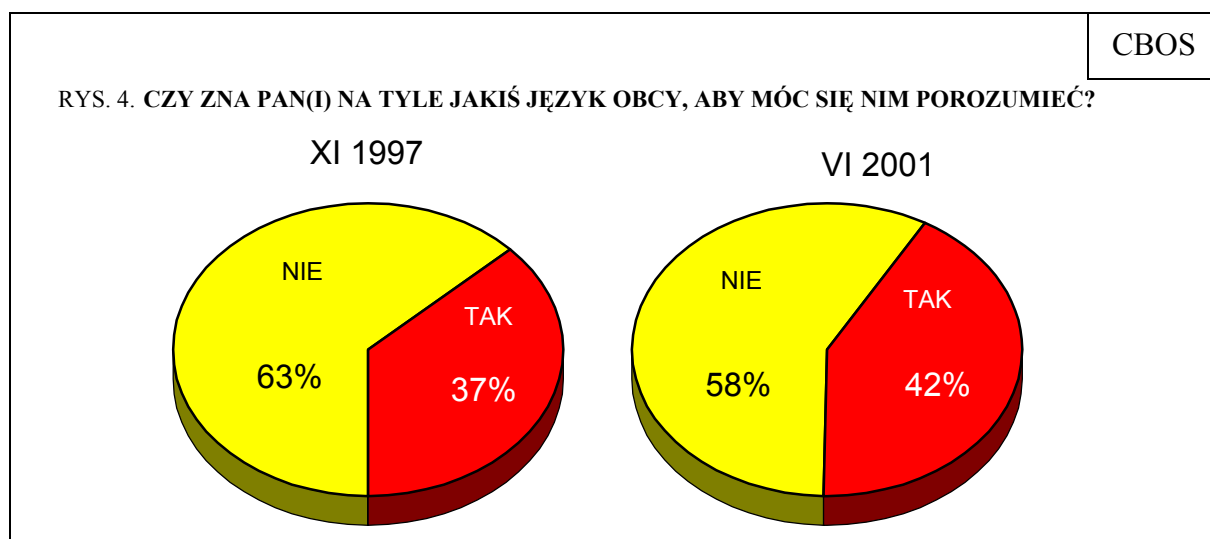
Tabela 5

Deklarowane cele wyjazdów	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 1997	VI 2001
	w procentach	
Turystyka, zwiedzanie	62	71
Zakupy, handel	27	22
Odwiedziny krewnych, przyjaciół	24	21
Praca zarobkowa	20	19
Wypoczynek, leczenie	17	17
Załatwianie spraw służbowych	7	7
Studia, stypendium, doskonalenie znajomości języka	3	3
Inne	4	2

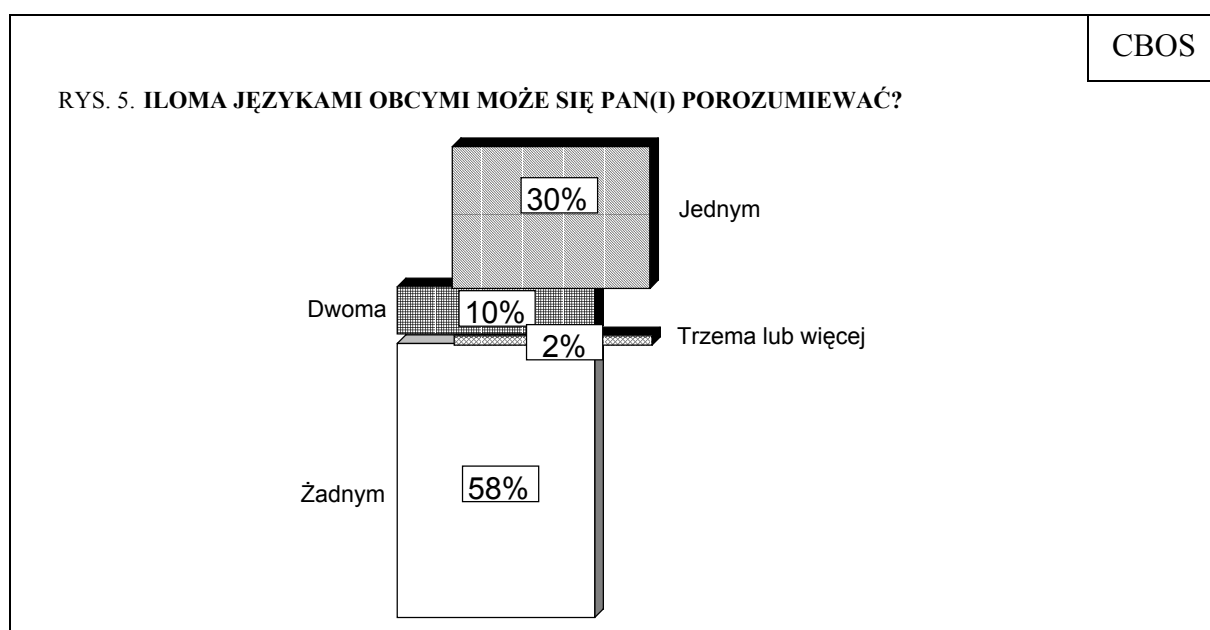
Zdecydowanie najczęściej podawanym celem wyjazdu jest poznanie innych krajów. W porównaniu z badaniem z roku 1997 obecnie ten cel podawany jest częściej, rzadziej zaś - drugi w kolejności cel: zakupy, handel. Pamiętając o uczynionych wyżej zastrzeżeniach można jednak uznać, że stanowi to odzwierciedlenie zmian zachodzących w polskiej turystyce zagranicznej - staje się ona coraz bardziej normalną turystyką. Należy przypomnieć, że dane te dotyczą dwudziestu lat wstecz, a więc obejmują także czas, gdy handel był być może najczęstszym rzeczywistym celem wyjazdów.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

Wprawdzie do wyjazdu za granicę znajomość języka obcego nie jest konieczna, to jednak jest ona niewątpliwie pomocna. Poza tym sprawa stopnia znajomości języków obcych przez Polaków sama w sobie jest interesująca i warta badania, niezależnie od tego, że tym razem poruszyliśmy ją w kontekście wyjazdów zagranicznych.

Pięciopunktowy przyrost w ciągu czterech lat odsetka osób mogących się porozumiewać w obcym języku należy uznać za duży, jeśli nie bardzo duży.

W stosunku do roku 1997 liczba osób mogących porozumiewać się dwoma lub więcej językami obcymi wzrosła nieznacznie (o 2 punkty). Przyrost liczby osób znających język obcy dotyczy dwóch języków - angielskiego i niemieckiego.

Tabela 6

Znajomość języków obcych wśród Polaków	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 1997	VI 2001
	w procentach	
Rosyjski	24	23
Angielski	9	16
Niemiecki	9	14
Francuski	2	2
Inny	2	1
Nie zna żadnego obcego języka	63	58

Najbardziej znanym językiem obcym jest nadal rosyjski, ale w ciągu ostatnich czterech lat znacznie wzrosła znajomość języka angielskiego.

Wyraźnie wyodrębniają się trzy pokolenia, zróżnicowane według znajomości języka obcego. Wśród ludzi młodych, poniżej 35 roku życia, już ponad połowa deklaruje znajomość języka obcego. Wyróżniają się tu uczniowie i studenci, z których dwie trzecie może porozumiewać się w obcych językach. W generacji wieku średniego, pomiędzy 35 a 54 rokiem życia, dwie piąte może kontaktować się w obcym języku, natomiast wśród starszych - tylko jedna czwarta.

Znajomość języka obcego związana jest z poziomem wykształcenia ankietowanych, ale także z ich sytuacją materialną. W rodzinach o najniższym dochodzie na osobę język obcy zna niespełna jedna trzecia badanych, w grupie o najwyższych dochodach - trzy piąte. Wśród kadry kierowniczej i inteligencji znajomość języków obcych jest niemal powszechna (wynosi obecnie 87%), ale jednocześnie wśród pracujących na własny rachunek nie osiągnęła jeszcze połowy (48%). Największa jest w wielkich miastach - przekroczyła tam już połowę ludności, najmniejsza na wsi, gdzie obejmuje niespełna jedną trzecią mieszkańców.

W ciągu dekady lat dziewięćdziesiątych systematycznie wzrastała liczba Polaków wyjeżdżających do innych krajów. Nastąpiło też wyraźne przeorientowanie kierunków zagranicznych wyjazdów Polaków. Na początku dekady wyraźnie przeważały podróże do krajów Europy Środkowo-Wschodniej, obecnie - do Europy Zachodniej. Zmienia się też charakter wyjazdów - wśród deklarowanych celów wyjazdów zagranicznych coraz bardziej dominuje turystyka, coraz rzadsze są wyjazdy na zakupy i handel.

Nadal jednak wyjazdy zagraniczne są bardzo zróżnicowane społecznie - powszechne w grupach o wyższym statusie, znacznie rzadsze zaś w grupach o niższym statusie społecznym i materialnym.

Rozszerza się też krąg osób mogących się porozumiewać w języku obcym. Następuje szybki wzrost liczby Polaków władających językiem angielskim bądź niemieckim.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

ANEXS

Tabela 1. Czy ma Pan(i) ważny paszport?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	50	50	1048
Płeć			
Mężczyźni	57	43	498
Kobiety	43	57	550
Wiek			
18-24 lat	58	42	150
25-34	63	37	184
35-44	56	44	194
45-54	52	48	224
55-64	40	60	119
65 lat i więcej	25	75	177
Miejsce zamieszkania			
Wies	38	62	386
Miasto do 20 tys.	57	43	107
20-100 tys.	54	46	207
101-500 tys.	61	39	202
501 tys.i więcej mieszk.	53	47	145
Wykształcenie			
Podstawowe	25	75	281
Zasadnicze zawodowe	46	54	271
Średnie	60	40	370
Wyższe	86	14	126
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	89	11	83
Prac.umysł.niż.szczebla	60	40	85
Pracownicy fiz.-umysł.	66	34	80
Robotnicy wykwalifikowani	47	53	111
Robotnicy niewykwalifik.	22	78	28
Rolnicy	45	55	46
Pracujący na własny rach.	82	18	41
Bierni zawodowo			
Renciści	27	73	134
Emeryci	35	65	200
Uczniowie i studenci	66	34	74
Bezrobotni	49	51	113
Gospodynie domowe i inni	41	59	52
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	62	38	190
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	59	41	83
sekt. pryw. poza rolnict.	66	34	180
prywatnym gosp. rolnym	47	53	58
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	34	66	138
276-399	44	56	106
400-549	45	55	217
550-799	53	47	148
Powyżej 799 zł	68	32	206
Ocena własnych war. mater.			
Złe	40	60	364
Średnie	47	53	475
Dobre	74	26	208
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	41	59	68
Raz w tygodniu	47	53	554
1-2 razy w miesiącu	48	52	165
Kilka razy w roku	55	45	173
W ogóle nie uczestniczy	69	31	86
Poglądy polityczne			
Lewica	55	45	350
Centrum	51	49	252
Prawica	55	45	226
Trudno powiedzieć	34	66	219

Tabela 2. Czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	61	39	1047
Płeć			
Mężczyźni	67	33	496
Kobiety	56	44	552
Wiek			
18-24 lat	53	47	150
25-34	71	29	184
35-44	63	37	195
45-54	68	32	224
55-64	56	44	119
65 lat i więcej	52	48	174
Miejsce zamieszkania			
Wies	50	50	386
Miasto do 20 tys.	62	38	107
20-100 tys.	65	35	207
101-500 tys.	72	28	202
501 tys.i więcej mieszk.	72	28	145
Wykształcenie			
Podstawowe	39	61	278
Zasadnicze zawodowe	58	42	272
Średnie	71	29	370
Wyzsze	91	9	126
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	94	6	83
Prac.umysł.niz.szczebla	72	28	85
Pracownicy fiz.- umysł.	66	34	80
Robotnicy wykwalifikowani	61	39	111
Robotnicy niewykwalifik.	32	68	29
Rolnicy	49	51	46
Pracujący na własny rach.	93	7	41
Bierni zawodowo			
Renciści	48	52	132
Emeryci	58	42	200
Uczniowie i studenci	63	37	74
Bezrobotni	56	44	113
Gospodynie domowe i inni	45	55	52
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	71	29	191
społce właścicieli			
prywatnych i państwa	71	29	83
sekt. pryw. poza rolnict.	72	28	180
prywatnym gosp. rolnym	51	49	58
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	43	57	138
276-399	64	36	106
400-549	53	47	218
550-799	68	32	148
Powyżej 799 zł	80	20	206
Ocena własnych war. mater.			
Złe	52	48	364
Średnie	60	40	472
Dobre	81	19	209
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	55	45	65
Raz w tygodniu	57	43	556
1-2 razy w miesiącu	61	39	165
Kilka razy w roku	66	34	173
W ogóle nie uczestniczy	85	15	86
Poglądy polityczne			
Lewica	68	32	350
Centrum	59	41	254
Prawica	68	32	223
Trudno powiedzieć	46	54	219

Tabela 3. Ile razy w ciągu ostatnich 20 lat, czyli od roku 1981, był(a) Pan(i) za granicą?

	(%)						
	1 raz	2-3 razy	4-7 razy	8 i więcej razy	Trudno powiedzieć	Nie był(a) za granicą	Liczba osób
Ogółem	11	16	15	16	1	41	1050
Płeć							
Meżczyźni	11	17	16	19	1	36	498
Kobiety	12	16	14	13	1	46	552
Wiek							
18-24 lat	12	21	10	10	0	47	150
25-34	13	12	22	24	1	29	184
35-44	15	15	16	17	0	37	195
45-54	6	17	18	21	1	36	224
55-64	13	19	11	11	0	46	119
65 lat i więcej	11	16	8	7	2	56	177
Miejsce zamieszkania							
Wies	13	14	10	10	1	52	388
Miasto do 20 tys.	10	17	17	17	0	40	107
20-100 tys.	11	13	19	19	1	37	207
101-500 tys.	10	22	16	21	1	30	202
501 tys. i więcej mieszk.	9	18	20	19	0	34	145
Wykształcenie							
Podstawowe	8	10	7	9	2	64	281
Zasadnicze zawodowe	14	16	12	12	1	45	272
Średnie	14	19	16	19	0	32	370
Wysze	4	21	36	30	0	9	126
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	4	16	37	35	1	6	83
Prac. umysł. niż. szczebla	14	22	18	17	0	28	85
Pracownicy fiz. - umysł.	11	13	18	22	0	36	80
Robotnicy wykwalifikowani	15	11	15	17	1	41	111
Robotnicy niewykwalifik.	4	20	6	2	0	68	29
Rolnicy	17	13	8	12	0	51	46
Pracujący na własny rach.	8	22	22	41	0	7	41
Bierni zawodowo							
Renciści	8	18	9	6	0	59	134
Emeryci	13	17	12	10	2	47	200
Uczniowie i studenci	8	25	15	15	0	37	74
Bezrobotni	14	13	13	14	2	44	113
Gospodynie domowe i inni	16	6	5	16	0	57	52
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	11	17	21	22	0	29	191
spółce właścicieli	8	19	21	22	0	29	83
prywatnych i państwa	11	13	20	25	1	30	180
sekt. pryw. poza rolnict.	20	13	7	11	0	49	58
prywatnym gosp. rolnym							
Dochody na jedną osobę							
Do 275 zł	13	11	11	6	1	57	138
276-399	12	18	14	16	2	38	106
400-549	14	13	14	11	0	48	218
550-799	12	17	11	21	1	38	148
Powyżej 799 zł	8	23	23	24	0	22	206
Ocena własnych war. mater.							
Złe	11	14	12	13	0	51	364
Średnie	13	15	13	14	1	43	475
Dobre	9	21	24	25	1	20	209
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	9	17	14	7	3	50	68
Raz w tygodniu	12	14	16	13	1	45	556
1-2 razy w miesiącu	15	20	11	14	0	41	165
Kilka razy w roku	9	15	14	25	1	37	173
W ogóle nie uczestniczy	8	26	20	30	0	17	86
Poglądy polityczne							
Lewica	12	20	16	18	1	33	350
Centrum	12	16	13	15	0	44	254
Prawica	8	13	19	22	0	37	226
Trudno powiedzieć	13	13	10	8	1	55	219

Tabela 4. Czy zna Pan(i) na tyle jakiś język obcy, aby móc się nim porozumieć?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	42	58	1051
Płeć			
Mężczyźni	45	55	498
Kobiety	39	61	553
Wiek			
18-24 lat	59	41	150
25-34	52	48	186
35-44	41	59	195
45-54	43	57	224
55-64	26	74	119
65 lat i więcej	25	75	177
Miejsce zamieszkania			
Wies	31	69	388
Miasto do 20 tys.	40	60	107
20-100 tys.	44	56	207
101-500 tys.	52	48	202
501 tys.i więcej mieszk.	54	46	147
Wykształcenie			
Podstawowe	17	83	281
Zasadnicze zawodowe	33	67	272
Średnie	54	46	370
Wyższe	82	18	128
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	87	13	83
Prac.umysł.niż.szczebla	54	46	85
Pracownicy fiz.-umysł.	49	51	82
Robotnicy wykwalifikowani	33	67	111
Robotnicy niewykwalifik.	22	78	29
Rolnicy	33	67	46
Pracujący na własny rach.	48	52	41
Bierni zawodowo			
Renciści	25	75	134
Emeryci	31	69	200
Uczniowie i studenci	67	33	74
Bezrobotni	38	62	113
Gospodynie domowe i inni	32	68	52
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	51	49	191
społce właścicieli			
prywatnych i państwa	56	44	85
sekt. pryw. poza rolnict.	49	51	180
prywatnym gosp. rolnym	31	69	58
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	29	71	138
276-399	39	61	106
400-549	31	69	218
550-799	45	55	148
Powyżej 799 zł	61	39	206
Ocena własnych war. mater.			
Złe	33	67	364
Średnie	40	60	476
Dobre	61	39	209
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	33	67	68
Raz w tygodniu	38	62	556
1-2 razy w miesiącu	45	55	165
Kilka razy w roku	49	51	174
W ogóle nie uczestniczy	54	46	86
Poglądy polityczne			
Lewica	42	58	350
Centrum	41	59	255
Prawica	54	46	226
Trudno powiedzieć	29	71	219